

**ACORD 85/2020, de 30 de setembre, del Ple del
Consell de l'Audiovisual de Catalunya**

**En relació amb l'anàlisi de les informacions sobre els contagis per COVID-19 en
empreses agroalimentàries, emeses en el *TN migdia* i *TN vespre* de TV3 l'1 de juliol
de 2020**

Fets

1. Amb data 6 de juliol de 2020, va tenir entrada al Consell de l'Audiovisual de Catalunya (CAC), mitjançant correu electrònic, un escrit de queixa de l'associació empresarial càrnia ANAFRIC (Q81/2020), en relació amb les informacions emeses al *TN vespre* de TV3 de l'1 de juliol de 2020, sobre els contagis per COVID-19 a les empreses agroalimentàries de Catalunya.

2. Concretament, ANAFRIC vol fer constar:

"[...] el seu malestar amb les informacions que, sobre el món de la carn i el sector carni, s'estan vessant de manera, creiem *sesgada*, en algunes informacions de TV3 [...] El més important és el que es veu dintre de la notícia:

1. El periodista fa una introducció en què diu que la meitat dels rebrots de coronavirus s'han produït en la indústria alimentària. D'acord:
 - Els rebrots són externs, no dintre
 - La indústria agroalimentària, comporta d'altres sectors que no pas el de la carn, per exemple fruita...
2. Continuem amb la notícia. En Joan Sagalés, de l'IRTA fa una descripció precisa de com es transmet el virus sobre unes imatges d'una sala de desfer carn que no es diu a qui pertany ni si és a Catalunya.
3. En el minut 0.43 surt unes imatges que es poden classificar de deplorables on es veu centenars de treballadors junts i sense cap mesura de protecció. Totalment denunciàble el que fa aquesta empresa amb els seus treballadors. Però el que TV3 hauria de veure és que LES IMATGES PERTANYEN A JBS, empresa d'origen brasiler amb oficines, entre d'altres països, als EUA. I no té presència a Catalunya ni a Espanya [...] La imatge de recurs no correspon a la realitat del sector carni a Catalunya.
4. La representant de CCOO fa la seva valoració.
5. Josep Collado de FECIC, també fa la seva puntualització sobre protocols d'actuació. El que ens sembla inconcebible és que un empresa com TV3 sigui tan tendenciosa quan parla de carn [...] Creiem que ha hagut una mala praxi que no es pot deixar passar. [...]"

En virtut d'aquestes manifestacions, ANAFRIC sol·licita, entre altres qüestions, que el CAC:

"[...]

1. Intercedeixi davant les autoritats de TV3 perquè emetin una rectificació pública; i
2. Emeti una nota de premsa deixant ben clar que aquesta notícia és tendenciosa.

[...].

3. L'Àrea de Continguts del CAC ha realitzat l'Informe 123/2020, d'1 de setembre, relatiu a les informacions emeses pel prestador públic TV3, en el marc del *TN migdia* (a les 14.30 h) i *TN vespre* (a les 21.06 h), de l'1 de juliol, sobre els contagis per COVID-19 en empreses agroalimentàries.

En relació amb el context d'aquestes emissions, l'informe destaca els aspectes següents:

- a) la durada de les peces informatives analitzades: [...]

Peça	Durada
Titular <i>TN ,migdia</i>	00:00:34
Notícia <i>TN migdia</i>	00:03:49
Titular <i>TN vespre</i>	00:00:17
Notícia <i>TN vespre</i>	00:02:41

[...]; i

- b) la informació dels continguts analitzats, que es concreta en: “[...]”

- El nombre de brots actius a Catalunya, el casos positius que acumulen aquests brots, la seva localització i la ubicació en el mapa de Catalunya.
- L'evolució de l'índex de risc del brot actiu de Lleida en una infografia il·lustrativa.
- Les mesures que les autoritats sanitàries catalanes consideren més adients per tal de contenir els brots.
- El nombre de brots que es localitzen en empreses agroalimentàries del total dels brots actius. [...]”.

4. L'Informe 123/2020, d'1 de setembre, de l'Àrea de Continguts del CAC analitza les emissions que són objecte de queixa, des d'un triple vessant:

- I. En relació amb els elements verbals: “[...]”

- El presentador i la veu en *off* fan referència a les condicions de treball que existeixen a l'interior de les empreses agroalimentàries com un element que podria afavorir la transmissió del virus.
- En el *TN vespre* es consideren el sector de la carn i la fruita com a empreses agroalimentàries. [...]”;

- II. En relació amb els elements visuals: “[...]”

- Imatges de l'interior d'empreses càrnies:

- En dues ocasions es mostren imatges de persones treballant en els espais de treball d'una empresa càrnia, amb poca distància de separació entre elles i sense mascareta. En les bates de color blanc que vesteixen les persones que estan treballant es pot identificar el logotip JBS. En una ocasió les imatges s'identifiquen amb la sobreimpressió "arxiu" i en l'altra no s'identifiquen.
- En sis ocasions es mostren altres imatges de persones treballant en una empresa càrnia. Les imatges s'emeten sense identificar.
- En dues ocasions s'observen imatges de porcs a l'interior d'una empresa càrnia. En una ocasió les imatges s'identifiquen amb la sobreimpressió "arxiu" i en l'altra no s'identifiquen.
- Altres imatges:
 - En una ocasió es mostra la imatge de científics investigant en un laboratori vestits amb equips de protecció. Aquestes imatges s'identifiquen amb la sobreimpressió "Aquest matí. Cerdanyola del Vallès" i amb les referències de la veu en *off* següents: "Ho saben molt bé els científics de l'IRTA, que ara estan treballant en un programa conjunt per trobar una vacuna efectiva".
 - En dues ocasions s'observa la imatge d'un edifici amb un cartell on es llegeix "TÖNNIES". La imatge s'identifica amb la sobreimpressió "17 de juny. Guetersloh, Alemanya" i amb les referències de la veu en *off* següents: "El cas català no és exclusiu. També s'hi han trobat a Alemanya i a la Gran Bretanya [...]" i "Això és el què ha passat en algunes empreses agroalimentàries, no només a Catalunya, sinó també a Alemanya i la Gran Bretanya". [...]; i

III. En relació amb les fonts emprades: "[...]"

- Joaquim Segalés, investigador de l'IRTA i catedràtic de Veterinària, que explica les condicions de treball de les empreses agroalimentàries que facilitarien els contagis dins dels espais de treball.
- Aícia Bull, secretària d'UGT del sector alimentació, que explica com s'haurien de millorar les condicions de treball explicades prèviament.
- Josep Collado, secretari general de la Federació Empresarial de Carns i Indústries Càrnies, que explica els protocols que es seguiran per tal d'evitar els contagis en el sector de les empreses càrnies. [...]"

Fonaments de dret

ÚNIC. Sobre les missions específiques del servei públic de comunicació audiovisual de competència de la Generalitat: transmissió d'una informació veraç, objectiva i equilibrada

La Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals (CCMA) és el prestador del servei públic audiovisual de la Generalitat de Catalunya, i TV3 és la denominació comercial d'un dels

seus programes (de televisió); l'apartat 2 de l'article 26 de la Llei 22/2005, de 29 de desembre, de la comunicació audiovisual de Catalunya (LCA) atribueix a aquest prestador el compliment de les missions i els principis del servei públic de comunicació audiovisual de la Generalitat. Així mateix, cal indicar que correspon al CAC, d'acord amb la lletra c de l'article 115 LCA "[...] vetllar pel compliment de les missions de servei públic i especialment de les que estableix el contracte programa i informar-ne el Parlament [...]".

En relació amb les missions assenyalades, l'apartat 1 de l'article 26 LCA estableix que la missió principal del servei públic de comunicació audiovisual de la Generalitat de Catalunya és oferir als ciutadans de Catalunya un conjunt de continguts "[...] orientats a la satisfacció de llurs necessitats democràtiques, socials, educatives i culturals, garantint de manera particular l'accés [...] a una oferta d'entreteniment de qualitat [...]". A aquest efecte, "[...] s'han d'emprar tots els llenguatges, els formats i els gèneres propis de la comunicació audiovisual que resultin més adequats en cada cas [...]". D'altra banda, l'apartat 3 del mateix precepte fixa com a missions específiques de servei públic: "[...] la transmissió d'una informació veraç, objectiva i equilibrada, respectuosa amb el pluralisme polític, social [...]" (lletra b); i "[...] la promoció activa de la convivència cívica, el desenvolupament plural i democràtic de la societat, el coneixement i el respecte a les diverses opcions i manifestacions polítiques, socials [...] presents al territori de Catalunya. En aquest context és necessari l'ús de tots els llenguatges, formats i discursos que dins el respecte i l'atenció a la diversitat i el pluralisme, permetin el diàleg, la comprensió i la cohesió entre les diverses opcions, i entre les diverses àrees del territori de Catalunya [...]" (lletra g).

En desenvolupament i aplicació d'aquestes previsions, les disposicions preliminars del *Llibre d'estil* de la CCMA assenyalen que aquest document "[...] estableix el marc editorial, el marc lingüístic i les normes periodístiques i professionals dels diversos mitjans que la integren: televisió, ràdio, internet i altres plataformes [...]".

El *Llibre d'estil* de la CCMA està format per una *Guia editorial*, que estableix els grans principis d'actuació i el marc editorial dels mitjans de la CCMA, i un *Manual d'ús* en què es desenvolupen les directrius de la *Guia editorial* amb la finalitat de constituir un marc a partir del qual es puguin resoldre qüestions deontològiques i relatives a l'emissió dels continguts.

Es transcriuen, a continuació, els epígrafs del *Llibre d'estil* de la CCMA en relació amb la qüestió plantejada:

1.1.3.1.2. Veracitat i rigor (*Guia editorial*)

Els mitjans de la CCMA difonem informació contrastada i fidel a la realitat, explicada de manera clara, exacta i precisa.

Prioritzem l'avaluació i l'anàlisi de la informació abans de difondre-la per assolir la credibilitat que ens ha de distingir davant la ciutadania.

No especulem, no fem conjectures i no difonem rumors. Si desconeixem alguna dada rellevant de la informació que oferim, ho diem.

Reconeixem els errors importants i els corregim amb la màxima diligència i donant a la rectificació una rellevància equivalent.

2.1.1.1. Criteris de selecció informativa (*Manual d'ús*)

Seleccionem, elaborem i difonem continguts informatius tenint en compte els criteris d'actualitat, globalitat, proximitat, incidència social, valor documental i servei públic. Aquests factors són els que determinen l'interès informatiu d'un fet.

2.1.1.3.2. Confirmació i contrast de les dades informatives (*Manual d'ús*)

Davant la necessitat de descriure uns fets dels quals no hem estat testimonis, requerim, si és possible, l'aportació d'almenys dues fonts coneixedores del que ha passat. Si discrepen en aspectes essencials de la informació, expliquem a l'audiència les diferents versions.

En cas que elements substancials d'una informació ens hagin estat facilitats per una única font, la identifiquem si no hi concorren circumstàncies especials.

2.1.1.4.2. Rigor informatiu (*Manual d'ús*)

Busquem la credibilitat davant l'audiència a través del rigor informatiu.

Les dades que oferim han de ser certes i comprovables, obtingudes a través de les fonts adequades i amb el suport del material documental necessari.

No provoquem falses esperances ni difonem missatges gratuïtament pessimistes o frustrants quan treballem determinades matèries, com ara la informació sanitària, i busquem opinions autoritzades que ens permetin tractar les notícies amb rigor.

Recorrem a l'assessorament d'experts quan tractem informacions científiques o tècniques molt especialitzades. No atribuïm el caràcter de científics als mètodes, coneixements i teories que no han estat validats segons els paràmetres de la ciència ni són reconeguts com a tals per la comunitat científica.

2.1.1.4.5. Material d'arxiu i informació (*Manual d'ús*)

Si fem servir material d'arxiu en els continguts informatius, l'identifiquem de manera clara com a tal, i diem el lloc i la data en què es va enregistrar sempre que calgui per contextualitzar la informació.

2.1.1.4.4. Correcció d'informacions errònies (*Manual d'ús*)

Corregim amb diligència els errors de contingut de les nostres informacions i fem la rectificació en les mateixes condicions i en el mateix espai en què hem comès l'error, sempre que sigui possible. Si no pot ser, rectificuem en un altre lloc i de la manera que creguem que quedarà més patent la correcció i serà més justa la reparació.

Si es tracta d'una equivocació d'una altra naturalesa, com ara tècnica, de locució o expressió, o lingüística, la corregim amb naturalitat, dient quin és l'error i esmentant-lo.

Si l'exigència de rectificació ve acompanyada d'una petició formal de difondre un contingut elaborat per la persona demandant, el responsable corresponent consulta amb l'autor de la informació i decideix si cal rectificar en els termes proposats, d'acord amb la legislació vigent.

Vistos els epígrafs transcrits, i d'acord amb els fets i la sol·licitud de l'escrit de queixa, cal situar correctament els requisits i els límits de la veracitat informativa. En aquest sentit, la STS de 28 de juliol de 2014 –reproduint l'anterior de 9 de març de 2006–, assenyala que “[...] información veraz debe entenderse la información comprobada según los cánones de la profesionalidad informativa, excluyendo invenciones, rumores o meras insidias [...]”. Sembla clar, i així ho ha confirmat la jurisprudència de la mateixa Sala, que resulta suficient que la informació obtinguda i difosa sigui el resultat d'una recerca que asseguri la serietat de l'esforç informatiu, fet que exigeix que les fonts d'informació siguin fidedignes,

serioses o fiables (STS de 22 de juliol de 2004, 18 de d'octubre de 2005 i 9 de març de 2006).

D'acord amb l'informe de l'Àrea de Continguts del CAC, les peces informatives objecte de queixa “[...] s’emeten en el context sobre gestió dels brots actius de la pandèmia del COVID-19 a Catalunya, la majoria dels quals es localitzen a Lleida [...]”, i conclou que tenen la finalitat d’informar sobre els aspectes següents: 1) “[...] els brots de contagis en empreses agroalimentàries catalanes; les condicions de treball en aquestes empreses, considerades com un factor que podria facilitar l’expansió del virus; els protocols a seguir per millorar aquestes condicions i l’existència de la mateixa problemàtica en altres països de l’entorn [...]”; 2) “[...] les notícies donen veu a tres fonts d’informació diferents, que representen tres sectors diferents: l’empresariat de la indústria càrnia, els sindicats d’aquest mateix sector i el món de la recerca agroalimentària [...]”; i 3) en relació amb les imatges de recurs emprades durant les notícies “[...] en tres ocasions, les imatges estan identificades amb la data i el lloc d’enregistrament corresponents; en dues ocasions, les imatges s’identifiquen amb la sobreimpressió “arxiu”; i en vuit ocasions, les imatges no tenen cap tipus d’identificació [...]”.

De les dades i les conclusions efectuades en aquest informe, no se n’observa que la informació emesa pugui suposar un descrèdit en la consideració de les empreses agroalimentàries (especialment les del sector carni) des del punt de vista professional, ja que incorpora els punts de vista dels diferents actors que intervenen en aquest model productiu en relació amb les mesures que cal implementar amb la finalitat d’evitar contagis. En aquest sentit, les peces informatives complirien amb els criteris exigibles d’objectivitat i equilibri en la transmissió de la informació.

Això no obstant, l’elecció d’algunes de les imatges que acompanyen aquestes peces informatives no ha estat la més adequada al relat de la informació, ni pel seu contingut —corresponen a la cadena de producció d’una empresa aliena al sector carni català—, ni per la seva manca d’identificació, com així ho exigeix l’apartat 2.1.1.4.5 del *Manual d’ús del Llibre d’estil* de la CCMA, a propòsit del tractament de la informació quan s’empra material d’arxiu, la qual cosa pot comportar confusió a la persona espectadora sobre les condicions de treball en aquestes empreses. D’altra banda, cal tenir en consideració el fet que les imatges elegides emeses inicialment en el *Telenotícies migdia* es van reproduir de la mateixa manera, sense cap rectificació, en el *Telenotícies nit* del mateix dia. En conseqüència, malgrat que la inserció de la major part de les imatges no desvirtua el sentit i/o el context informatiu de la notícia, creiem que la CCMA ha d’extremar la cura en la detecció d’aquests errors, i els hauria de corregir d’ofici amb la màxima diligència per tal de donar a la rectificació una rellevància equivalent (epígraf 1.1.3.1.2 de la *Guia editorial del Llibre d’estil* de la CCMA).

Per tot el que s’ha exposat, el Ple del Consell de l’Audiovisual de Catalunya adopta, per unanimitat, el següent

ACORD

1. Traslladar a la CCMA que l’elecció d’algunes de les imatges que acompanyen aquestes peces informatives no ha estat la més adequada al relat de la informació, ni pel seu contingut —corresponen a la cadena de producció d’una empresa aliena al sector carni català— ni per la seva manca d’identificació, com així ho exigeix l’apartat 2.1.1.4.5 del *Manual d’ús del Llibre d’estil* de la CCMA.
2. Recordar a la CCMA que ha d’extremar la cura en la detecció d’aquests errors i els ha de corregir d’ofici amb la màxima diligència, per tal de donar a la rectificació una

rellevància equivalent a la de la notícia en què es van inserir les imatges d'arxiu que es rectificuin (epígraf 1.1.3.1.2 de la *Guia editorial del Llibre d'estil* de la CCMA).

3. Notificar aquest acord al prestador de serveis de comunicació audiovisual Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals, SA.
4. Comunicar aquest acord a l'associació ANAFRIC.

Barcelona, 30 de setembre de 2020

Roger Loppacher i Crehuet
President

Daniel Sirera Bellés
Conseller secretari